

ТИПОВІ СЛІДЧІ СИТУАЦІЇ, ВЕРСІЇ ПОЧАТКОВОГО ЕТАПУ РОЗСЛІДУВАННЯ ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА ТА АЛГОРИТМИ ЇХ РОЗВ'ЯЗАННЯ

СЛУХАЄНКО Юрій Миколайович - аспірант Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка

УДК 343.13:343.5/6
DOI 10.32782/EP.2022.2.15

У статті звернута увага, що в розслідуванні домашнього насильства важливе значення має ситуаційний підхід. Визначені типові вихідні слідчі ситуації у розслідуванні таких кримінальних правопорушень (залежно від місця вчинення; на основі інформації про підозрюваного, отриманої від потерпілої; залежно від позиції підозрюваної особи), що створюються відповідно до кількісно-якісних характеристик первинної криміналістично значимої інформації й особливостей її джерел за схемою відносин «потерпіла (-ий) – подія – особа злочинця», а також тактичні завдання розслідування й алгоритм проведення слідчих (розшукових) дій за кожною з них.

Запропоновані рекомендації щодо організації і планування розслідування цього виду кримінальних правопорушень відповідно до визначених версій (загальні – залежно від взаємозв'язку злочинець–потерпілий (кримінальне насильство мало місце; відсутні ознаки або подія кримінального правопорушення) та конкретні – стосовно: особи-злочинця; обставин, за яких вчинено правопорушення (адміністративне або кримінальне); обсяг заподіяної тілесних ушкоджень)), характеру і черговості проведення для їх перевірки слідчих (розшукових) дій, а також з урахуванням обставин, що підлягають встановленню та доказуванню у типових слідчих ситуаціях, які виникають на різних етапах розслідування.

Ключові слова: домашнє насильство, слідча ситуація; версія; розслідування; слідчі (розшукові) дії.

Постановка проблеми

Сім'я – це основа суспільства, що потребує надійного захисту з боку держави. Конституція України проголошує право всіх громадян на життя без насильства, зокрема, ч. 2 ст. 24 забезпечує рівність прав чоловіка і жінки, а ч. 1 ст. 28 Основного Закону свідчить про те, що ніхто не може бути підданий катуванню, жорстокому, нелюдському або такому, що принижує його гідність, поводженню чи покаранню [1].

Соціально-економічні, політичні й військові процеси в Україні (війна на Сході, міграція, безробіття, збільшення життєвих негараздів, конфліктів, проявів агресії) нанесли потужний удар інституту сім'ї. Сьогодні, розлучення перетворилося з особливого факту в повсякденний, послабився батьківський вплив, стосунки між чоловіком і жінкою дедалі більше мають неформальний характер партнерства чи співмешкання, а з'ясування внутрішніх стосунків усе частіше носить насильницький характер.

Пандемія гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, загострила проблему домашнього насильства й показала нам її невидимі аспекти. Так, у 2018 році Національною поліцією України було зареєстровано майже 111 тис. звернень про домашнє насильство. У 2019 році кількість повідомлень про домашнє насильство перевищила вже 115 тис., з них 1 418 – від дітей, а у 2021 році було зафіксовано 211 тис. повідомлень. З часу криміналізації домашнього насильства

в Україні кількість облікованих кримінальних правопорушень за ст. 126-1 КК України стрімко зростає, про що свідчить офіційна статистика Офісу Генерального прокурора України, зокрема у 2019 р. до Єдиного реєстру досудових розслідувань внесено 1068 кримінальних правопорушень, у 2020 р. – 2213, у 2021 р. – 3508. Таким чином, за даними цих звернень було розпочато майже 7 тис. кримінальних проваджень [2].

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Актуальність теми домашнього насильства висвітлювалися у низці наукових праць, зокрема: Л. В. Крижної (2000 р.); Б. М. Головкина (2002 р.); О. І. Белової (2006 р.); О. В. Ковальової (2008 р.); О. І. Зазимка (2010 р.); О. Д. Коломойця (2010 р.); М. Ю. Самченко (2011 р.); А. Б. Благої (2015 р.); М. Г. Кузнєцова (2019 р.); Р. В. Кифлюка (2020 р.), Т. В. Іщенко (2021 р.) Водночас, такі дослідження об'єктивно обмежувались попередніми періодами розвитку законодавства, а тому не повною мірою враховують та не завжди відповідають потребам правозастосовної практики. У значній кількості розроблень не враховано проблеми практики розслідування домашнього насильства, що виникли в умовах застосування нового кримінального процесуального законодавства та організаційно-структурних перетворень у системі правоохоронних органів України. Тому, на сьогодні існує потреба у конкретизації типових слідчих ситуацій, версій, тактичних завдань початкового етапу розслідування домашнього насильства та алгоритм слідчих (розшукових) дій (СРД) за їх виникненням.

Мета статті – конкретизувати типові слідчі ситуації, версії, тактичні завдання початкового етапу розслідування домашнього насильства та алгоритм СРД за їх виникненням.

Виклад основного матеріалу

Кримінальне провадження здійснюється в конкретних умовах часу, місця, обстановки, виходячи із дій та поведінки осіб, залучених до його сфери та під впливом інших чинни-

ків. Ця складна система взаємозв'язків складає ту конкретну обстановку, у якій працює слідчий та інші компетентні суб'єкти. Зазначена обстановка отримала в криміналістиці назву *слідчої ситуації* [3, с. 306].

Вирішення завдань досудового розслідування за допомогою ситуаційного підходу – поширений та виправданий практикою метод аналітичної та практичної роботи слідчого (дізнавача), що дозволяє максимально врахувати всі важливі обставини події і провадження на різних етапах розслідування та прямо застосувати наукові розробки до його певних ситуацій та умов. Формування типових слідчих ситуацій досудового розслідування кримінальних правопорушень відбуваються на основі вивчення матеріалів правозастосовної практики і є складовою практично всіх криміналістичних методик.

Уперше визначення слідчої ситуації запропонував О. Н. Колесниченко. «Слідча ситуація, на його думку, – це певне становище у розслідуванні злочину, що характеризується наявністю тих чи інших доказів та інформаційного матеріалу й виникаючими у зв'язку з цим конкретними завданнями його збирання і перевірки» [4, с. 214].

З часу ведення у науковий обіг цієї дефініції в науці з'явилась велика кількість учених – послідовників та прихильників, які в подальшому продовжили займатись дослідженням та розвитком цієї проблематики і розвинули це поняття до сучасного рівня його розуміння. Однак прагнення всебічно охарактеризувати поняття та сутність слідчої ситуації зумовило в криміналістичній літературі існування різного за змістом трактування цього поняття. Наприклад, В. Г. Колмацький зазначав, що слідча ситуація – це сукупність умов, у яких здійснюється розслідування та визначається його стан на цей момент. Вона є тактичним засобом організації роботи слідчого під час розслідування злочину та акцентує увагу на дослідженні питання аналізу (вивчення змісту обумовлюючих її чинників з метою прийняття тактичного рішення та вибору варіанта методики розслідування, що забезпечує швидке і повне розслідування злочину) та оцінки слідчої ситуації [5, с. 337–346]. Дещо схожої позиції дотримувався М. В. Салтевський, який

зазначив, що, з одного боку, слідча ситуація – це об'єктивна реальність (матеріальні та ідеальні джерела), а з іншого – система, що пізнається в процесі досудового розслідування кримінального правопорушення суб'єктом доказування. Відповідно, слідча ситуація в пізнавальному аспекті - це категорія, що оцінюється, а в інформаційному - сукупність матеріальних та ідеальних джерел, які виникають на конкретному етапі досудового розслідування кримінального правопорушення [6, с. 87]. М. О. Селіванов слідчу ситуацію розглядав як вираження обстановки, картини розслідування, що склалася до певного моменту, як суму значущої для розслідування інформації, що береться до уваги поряд із джерелами її одержання [7, с. 53]. На думку таких криміналістів як: А. В. Іщенко, В. В. Пясковського, Ю. М. Черноус та інших, слідча ситуація – це положення чи обстановка, що склалася на певний момент розслідування кримінального правопорушення [8, с. 64]. Водночас, В. Ю. Шепітько пропонує розглядати слідчу ситуацію в широкому та вузькому розумінні. Виходячи з позиції науковця у широкому розумінні, слідча ситуація є сукупністю всіх умов, що впливають на досудове розслідування та визначають його особливості, у той час коли у вузькому значенні (більш практично спрямованому) слідча ситуація є характеристикою інформаційних даних, що знаходяться у розпорядженні слідства на конкретному етапі досудового розслідування кримінального правопорушення [9, с. 264–265].

Проте, на наш погляд, найбільш вдале визначення слідчої ситуації, яке одержало широку підтримку та подальший розвиток в наукових колах, було запропоновано В. П. Бахінім. Зокрема, професор слідчу ситуацію визначив як об'єктивну реальність, фактичну обстановку, а результат її пізнання, відомості про неї – відображенням цієї обстановки, що використовуються для з'ясування її змісту з метою розкриття кримінального правопорушення та притягнення винних осіб до відповідальності [10, с. 16].

Втім, як відзначає Р. С. Белкін, обстановка – річ мінлива, не завжди може мати сталий характер. Так, слідча ситуація утворює

у своїй сукупності динамічну систему, що постійно змінюється під впливом об'єктивних і суб'єктивних чинників. Об'єктивні чинники - це ті не залежні від учасників досудового розслідування причини, які обумовлюють зміни ситуації; суб'єктивні чинники - причини, що породжуються діями і поведінкою учасників досудового розслідування та інших осіб, що були в тій чи іншій мірі залучені до сфери кримінального судочинства [11, с. 227].

Типологія слідчих ситуацій є системою типових слідчих ситуацій і розглядається в криміналістичній методиці як науково розроблена і практично апробована модель, побудована на узагальненні оптимальної множини однорідних конкретних ситуацій [12, с. 100]. Не дарма вчені-криміналісти типову слідчу ситуацію визначають як «...сукупність умов, у яких на цей момент здійснюється досудове розслідування кримінального правопорушення» [13, с. 630]. Типологізація слідчих ситуацій та розробка відповідних алгоритмів дій допомагають слідчим (особливо молодим та малодосвідченим) не розгубитись у складній ситуації, яка може виникнути, зокрема, під час проведення СРД та чітко діяти відповідно до теоретично розроблених та перевірених практикою методичних рекомендацій.

А. Ф. Волобуєв наголошує, що саме типові слідчі ситуації відіграють ключову роль при формуванні практичних рекомендацій у кожній методиці досудового розслідування кримінальних правопорушень [14, с. 28–29]. Однак, не лише знання певних алгоритмів дій є запорукою успішного досудового розслідування. Необхідно провести ще аналіз та надати правильну оцінку слідчої ситуації. Оскільки від цих факторів у подальшому буде залежати вірність спланованих методичних прийомів та вибір прийняття правильних тактичних рішень.

З огляду на теоретичну основу дослідження розглянемо типові слідчі ситуації, що виникають під час досудового розслідування домашнього насильства. Враховуючи наявні дані про окремі елементи криміналістичної характеристики злочину, їх доцільно розділити на певні групи.

Перша група – слідчі ситуації, що залежать від того, у якому місці було вчинено злочин:

1) домашнє насильство систематично учиняється за місцем постійного проживання потерпілої та підозрюваного (останній зазвичай є офіційним чоловіком потерпілої). Така слідча ситуація переважає серед кримінальних проваджень розпочатих за фактом вчинення кримінального правопорушення передбаченого ст. 126-1 КК України (74,6 %), при цьому в інформаційному плані є найбільш сприятливою («в умовах очевидності»), а в організаційному – найлегшою.

Правоохоронцям насамперед необхідно перевірити бази даних на предмет перебування осіб, що мешкають за вказаною адресою, на профілактичних обліках (психічнохворий, наркоман, раніше судимий, особа, яка вже притягувалася до відповідальності за вчинення домашнього насильства) й з'ясувати наявність у них зареєстрованої вогнепальної зброї. Прибувши на місце виклику установити осіб, які є учасниками конфлікту, та за можливості розвести сторони та дітей у різні приміщення. Тактика роботи СОГ має два напрямки: 1) робота з потерпілим та свідками; 2) підозрюваним.

Основними СРД у таких випадках мають бути: огляд місця події; допит потерпілої і свідків; огляд цифрових носіїв інформації, зокрема, матеріалів відеозаписів, мобільних телефонів, а також призначення судової психолого-психіатричної експертизи за участі потерпілої, на вирішення якої доцільно поставити такі питання: а) чи страждає потерпіла на психічні розлади, якщо так, то на які саме; б) чи здійснювалось психологічне насильство над потерпілою; в) чи зазнала потерпіла моральних страждань від вчиненого відносно неї насильства; г) чи відбуваються негативні зміни в інтелектуальній та емоційно-вольовій сферах потерпілої, які перешкоджають соціальним функціям її особистості внаслідок насильства над нею, якщо так, то які саме; г) чи вплинуло вчинене насильство відносно потерпілої на психічний стан останньої; є) чи наявна у потерпілої підвищена навіюваність, якщо так, то яким чином це може вплинути на її здатність давати показання; й за необхідності судово-медичної для визначення ступеня ті-

лесних ушкоджень (у випадку застосування сили).

Вказаний алгоритм дій є типовим і для наступних виокремлених слідчих ситуацій. Однак перелік та послідовність проведення окремих СРД може змінюватись залежно від того, чи затриманий підозрюваний на місці події чи намагається втекти, який стан здоров'я потерпілого, чи потребує він медичної допомоги або вже знаходиться у лікувальному закладі, чи перебувають потерпілий і підозрюваний у стані алкогольного (наркотичного сп'яніння) та ін. Під час візуального огляду помешкання слідчому необхідно звертати увагу на наявність: а) місць можливого укриття потенційного підозрюваного або інших осіб, що можуть здійснити раптовий напад на працівника поліції; б) місць переховування доказів вчинення домашнього насильства, зброї та інших предметів, якими може бути завдано шкоди життю або здоров'ю поліцейського, правопорушника чи оточення; в) додаткових виходів з приміщення, відкритих вікон на нижніх поверхах, через які правопорушник може втекти або позбавитися речових доказів; г) ознак перебування собак, яких правопорушник може використати для нападу на поліцейських; г) місць (приміщень), які можуть бути використані для ізоляції учасників сімейного конфлікту або укриття працівників поліції від нападу правопорушника, у тому числі із використанням зброї.

2) домашнє насильство було вчинено в різних місцях (постійного проживання, подорожі, відпочинку та ін.) Алгоритм дій аналогічний першій слідчій ситуації. Слідчий, як і оперативний працівник, повинен пам'ятати, що потенційний підозрюваний: а) дуже часто видає себе за спокійну людину, яка не розуміє чому було викликано поліцію, тобто на тлі збудженості постраждалих осіб він може виглядати врівноважено; б) може вдавати себе за жертву та перекладати відповідальність за скоєне на постраждалу особу, аргументуючи це тим, що сама (сам) напросилася (вся); в) може контролювати постраждалу особу через висловлювання, мову жестів та інші ледве помітні елементи їхніх стосунків (особливо це стосу-

ється дітей) і таким чином впливати на розповідь постраждалої особи поліції.

Друга група – слідчі ситуації, які формуються на основі інформації про підозрюваного, отриманої від потерпілої (го):

1) потерпілий спільно проживає з підозрюваним, перебуває у шлюбі й може надати значущу інформацію для розшуку (у випадку переховування) та встановлення особи. Це сприятлива ситуація для розслідування злочину. У цьому випадку необхідно перевірити інформаційні бази даних поліції, з приводу попередніх звернень потерпілої до поліції, ретельно провести огляд місця події; допитати потерпілого і всіх можливих свідків-очевидців, здійснити огляд речових доказів та призначити судову психолого-психіатричну, а за необхідності судово-медичну і криміналістичні експертизи;

2) потерпілий має певні стосунки з підозрюваним, але вони спільно не проживають, нерідко розлучені, або перебувають на стадії розлучення, втім знає його місце проживання, може описати зовнішність та вказати на особливі прикмети, манеру поведінки й звички. У такому випадку, крім вищезазначених СРД, після затримання підозрюваного, необхідно пред'явити його для впізнання потерпілому та свідкам;

3) потерпілий знає, хто вчиняє насильство по відношенню до нього, подав відповідне звернення до поліції, але в подальшому умисно приховує інформацію від слідчого, відмовляючись від надання показань.

4) потерпілий не може повідомити подробиці кримінального правопорушення, через те, що знаходиться у важкому психологічному стані, спричиненому від вчинення домашнього насильства.

Третя група – слідчі ситуації, що складаються залежно від позиції підозрюваної особи:

1) особа, підозрювана у вчиненні злочину повністю визнає свою вину. Така слідча ситуація виникає у випадках, коли чергове домашнє насильство учинене на ґрунті неприяних відносин, що виникли раптово між членами подружжя або родичами в результаті сварки. Зазначена ситуація проста та сприятлива, де слідчий має достатньо корисної інформації. Корисна інформація – це

та важлива інформація, яка характеризує як злочин у цілому, так і окремі його обставини, зокрема дані про особу злочинця. Джерелом інформації про цей злочин, як правило, є заява потерпілого, або повідомлення сусідів чи медичних установ, які надавали медичну допомогу потерпілому.

2) підозрюваний визнає факт застосування незначного домашнього насильства до потерпілого, але заперечує його систематичність і свою причетність до наслідків, що настали.

3) підозрюваний визнає факт систематичного домашнього насильства, але вказує, що діє постійно у стані самозахисту або афекту, спричиненого провокаційною поведінкою потерпілої (го).

4) підозрюваний відхиляє всі звинувачення, категорично відмовляється від визнання факту вчинення домашнього насильства щодо потерпілого, а наявність тілесних ушкоджень, порушення обстановки в квартирі, звернення потерпілого до поліції, пояснює його необережністю, випадковим збігом обставин або наклепом.

5) особа заперечує причетність до вчинення домашнього насильства та відмовляється від надання будь-яких показань.

Загалом у кожній слідчій ситуації потрібно дослідити три категорії: 1) сліди насильства (наприклад, кров, синці, рани, опіки, вирване волосся); 2) стан учасників конфлікту (алкогольне чи наркотичне сп'яніння, ознаки переляку, тремтіння рук чи всього тіла, емоційна неврівноваженість, роздратування, плач, апатія); 3) стан житлового приміщення (сліди крові, розбиті предмети побуту, розкидані речі, розбиті меблі, вікна, розірваний одяг тощо). Види знаряддя чи засоби, якими могли бути спричинені ушкодження.

У подальшому доцільним є призначення та проведення судових експертиз. З метою недопущення конфліктів у кожному конкретному випадку на місці вчинення злочину слідчий: а) ураховує стан кожного учасника конфлікту; б) обирає сприятливу ситуацію і дає можливість сторонам конфлікту спокійно висловити причини виникнення конфлікту, не перебиваючи їх; в) проводить бесіду без упередженого ставлення, критич-

но ставиться до отриманої інформації, уникаючи провокування таких психологічних станів, як ревності, помста, заздрість, приниження, користь тощо; г) не використовує провокаційні прийоми (наприклад, розголошення чи повідомлення окремій особі про інтимні стосунки сторін конфлікту); г) виступає як сторонній, не підтримуючи жодного учасника конфлікту, але наголошує на своєму офіційному статусі особи, яка уповноважена на проведення розслідування.

Розглядаючи питання про типові версії розслідування, варто виходити із загальних положень криміналістики про систему слідчих версій, враховувати особливості висунення типових версій у кримінальних провадженнях про злочини проти життя та здоров'я особи, опиратися на типові обставини та слідчі ситуації, що характеризують процес розслідування цього кримінального правопорушення. Основні версії визначають напрями розслідування та служать слідчому орієнтиром у його пізнавально-діалектичному процесі. Основна (істотна) ознака версії є її умовний, вірогідний характер, тобто кожна слідча версія має бути перевірена, без цього слідчий не може робити ніяких остаточних висновків. Гіпотеза, що міститься в слідчій версії, витікає з аналізу і узагальнення як фактичних даних про подію кримінального правопорушення, так і теоретичних відомостей, що складають коло спеціальних знань слідчого. На відміну від наукових гіпотез, версії в криміналістиці не мають на меті створення наукових теорій, а їх перевірка здійснюється у термін, встановлений для досудового розслідування [15, с. 30].

До загальних версій на початковому етапі розслідування домашнього насильства, що є основою для висунення конкретних версій, віднесені такі:

а) домашнє насильство неодноразово мало місце за тих обставин, про які повідомив заявник і які вбачаються з інформаційних баз даних поліції або доданих заявником до заяви матеріалів;

б) домашнє насильство мало одинокі випадки й підпадає під ознаки адміністративного правопорушення, передбаченого ст. 173-2 КУпАП, а заявник помилився, не вра-

хувавши всі правові, процесуальні та інші аспекти фактичних обставин;

в) відсутня подія домашнього насильства, а заявник повідомляє неправдиву інформацію, з мотивів помсти колишньому співмешканцю (чоловікові), або з метою приховати інше кримінальне правопорушення, у тому числі і факт своєї участі у ньому.

До конкретних віднесені версії стосовно підозрюваного, його психологічного й соціального стану, можливих зв'язків, місць зберігання зброяць та засобів кримінального правопорушення, обставин, причин та умов, за яких його було учинено й відповідних наслідків.

Висновки

Підсумовуючи викладені у цій статті положення, слід зробити висновок, що алгоритм дій слідчого під час досудового розслідування домашнього насильства виглядає так: оцінка вихідної слідчої ситуації; висунення слідчих версій, планування початку досудового розслідування; постановка тактичних завдань; планування та проведення окремих СРД та інших заходів для вирішення поставлених задач.

Варто класифікувати слідчі ситуації домашнього насильства на три групи: 1) слідчі ситуації, залежно від місця вчинення злочину; 2) слідчі ситуації, на основі інформації про підозрюваного, отриманої від потерпілої; 3) слідчі ситуації, що виникають залежно від позиції підозрюваної особи. До кожної слідчої ситуації сформовано план розслідування, завдання, версії та запропоновано перелік першочергових слідчих (розшукових) дій, інших заходів, спрямованих на їх вирішення та відпрацювання (перевірку).

Типовими версіями стосовно характеру події (що сталося), висунення яких на початковому етапі розслідування сприятиме якнайшвидшому встановленню фактичних обставин, є такі: а) домашнє насильство неодноразово мало місце за тих обставин, про які повідомив заявник і про які вбачається з інформаційних баз даних поліції або доданих заявником до заяви матеріалів; б) домашнє насильство мало одинокі випадки й підпадає під ознаки адміністративного правопорушення, передбаченого ст.

173-2 КУпАП, а заявник помилився, не врахувавши всі правові, процесуальні та інші аспекти фактичних обставин; в) відсутня подія домашнього насильства, а заявник повідомляє неправдиву інформацію, з мотивів помсти колишньому співмешканцю (чоловікові), або з метою приховати інше правопорушення, у тому числі і факт своєї участі у ньому.

Література

1. Конституція України: Закон від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/-254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Про зареєстровані кримінальні правопорушення та результати їх досудового розслідування. *Офіс Генерального прокурора України*. URL: <http://www.gp.gov.ua/ua/stat.html>
3. Криміналістика: підручник. / В. В. Пясковський, Ю. М. Чорноус, А. В. Іщенко, О. О. Алексєєв та ін. К. : «Центр учбової літератури», 2015. 544 с.
4. Колесниченко А. Н. Научные и правовые основы расследования отдельных видов преступлений: дис. ... докт. юрид. наук: 12.00.09 «Уголовный процесс и криминалистика; судебная экспертиза». Харьков, 1967. 666 с.
5. Криминалистика: учебник / под ред. Ю. Г. Корухова, В. Г. Коломацкого. М., 1984. 448 с.
6. Салтєвський М. В. Криміналістика: підручник: У 2-ч. Ч. 2. Х., Консул, 2001. 528 с.
7. Селиванов Н. А. Типовые версии, следственные ситуации и их значение для расследования. *Социалистическая законность*. 1985. № 7. С. 52–55.
8. Криміналістика у питаннях і відповідях : навчальний посібник / А. В. Іщенко, В. В. Пясковський, А. В. Самодін, Ю. М. Чорноус та ін. К. : ТОВ «Видавництво «Центр учбової літератури», 2016. 118 с.
9. Криміналістична тактика і методика розслідування злочинів: підручник для студентів юрид. вузів і фак. / за ред. проф. В. Ю. Шепітька. Х., Право, 1998. 376 с.
10. Бахин В. П. Криминалистика. Проблемы и мнения (1962–2002). К.: Охрана труда, 2002. 268 с.
11. Белкин Р. С. Курс криминалистики. В 3 т. Т. 3: Криминалистические средства, приемы и рекомендации. М.: Юристъ, 1997. 480 с.
12. Великанов С. В. Класифікація слідчих ситуацій в криміналістичній методиці: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Харків. 2002. 218 с.
13. Курс криминалистики: учебник / Р. С. Белкин. 3-е изд., доп. М., ЮНИТИ-ДАНА, Закон и право, 2001. 837 с.
14. Волобуєв А. Ф. Загальні положення криміналістичної методики: лекція. Х.: Ун-т. внутр. справ, 1996. 36 с.
15. Криміналістика: підручник / за ред. В. Ю. Шепітька. 2-ге вид., переробл. і допов. К., Концерн Видавничий Дім Ін Юре, 2004. 728 с.

TYPICAL INVESTIGATIVE SITUATIONS, VERSIONS OF THE INITIAL STAGE OF INVESTIGATION OF DOMESTIC VIOLENCE AND ALGORITHMS OF THEIR SOLUTION

Attention is drawn to the fact that the situational approach is important in the investigation of domestic violence.

It is emphasized that the investigative situations of the initial stage of the investigation affect the definition of the main tasks: establishing the event, method (form) and regularity of domestic violence; identification of the person who committed it; determination of the nature and amount of damage caused by a criminal offense; detection and procedural consolidation of traces of a criminal offense; identifying the causes and conditions that contributed to the commission of domestic violence (with a legal response to their elimination).

Investigative situations of the initial stage of the investigation are differentiated into favorable, unfavorable and neutral. On the basis of research of scientific sources, study of materials of criminal proceedings and use of results of study of practice of investigation of crimes against life and health of the person the follow-

ing typical investigative situations of initial stage of investigation are allocated: 1) depending on a crime: the victim and the suspect (the latter is usually the official husband of the victim); b) domestic violence was committed in different places (permanent residence, recreation, etc.); 2) investigative situations, which are formed on the basis of information about the suspect received from the victim: a) the victim lives with the suspect, is married and can provide relevant information for search (in case of hiding) and identification; b) the victim has a certain relationship with the suspect, but they do not live together, often divorced, or are at the stage of divorce, but knows his place of residence, can describe the appearance and indicate special features, behavior and habits; c) the victim knows who is committing violence against him, has filed a complaint with the police, but then deliberately conceals information from the investigator, refusing to testify; d) the victim cannot report the details of the criminal offense because he is in a serious psychological condition; 3) investigative situations, which are developed depending on the position of the suspect: a) the person suspected of committing a crime fully admits his guilt; b) the suspect acknowledges the use of minor domestic violence against the victim, but denies its systematic nature and his involvement in the consequences; c) the suspect acknowledges the fact of systematic domestic violence, but indicates that he is constantly in a state of self-defense or affect caused by the provocative behavior of the victim; d) the suspect rejects all charges, refuses to admit the fact of domestic violence, and the presence of bodily injuries, disturbances in the apartment, the

victim's appeal to the police, explains his negligence, accidental coincidence or slander; e) the person denies involvement in the commission of domestic violence and refuses to testify.

Separate versions have been formed for each investigative situation and a list of priority investigative (search) actions and other measures aimed at their verification has been proposed. The general algorithm of actions of the investigator at the beginning of the investigation of domestic violence is as follows: assessment of the initial investigative situation; putting forward investigative versions, planning the start of the pre-trial investigation; setting tactical tasks; planning and conducting individual investigative (search) actions and other measures to solve the tasks.

Typical versions of the nature of the event (what happened), the initiation of which at the initial stage of the investigation will facilitate the establishment of the facts as soon as possible, are: a) domestic violence the materials attached to the application by the applicant; b) domestic violence was an isolated case and falls under the signs of an administrative offense under Art. 173-2 of the Code of Administrative Offenses, and the applicant erred in disregarding all legal, procedural and other aspects of the facts; c) there is no event of domestic violence, and the applicant reports false information, in revenge for a former roommate (husband), or in order to conceal another offense, including the fact of his participation in it.

Key words: domestic violence, investigative situation; version; investigation; investigative (search) actions.